

”Jag blev helt blown away direkt”

Alexandra Dahlström slog igenom i generationsfilmen "Fucking Åmål" och är mest känd som skådespelare. Nu regidebuterar hon med "All we have is now", en dokumentärfilm om punkbandet Vulkano.

Tre unga tjejer sitter i en källare i Stockholm. Något ska hända här, något speciellt och historiskt. De

fingrar på instrumenten, improviserar musikstycken och snackar om möjliga låtar. Bakom kameran hörs ett dämpat skratt som tillhör Alexandra Dahlström. Vi känner henne mest från filmer som "Fröken Sverige", "Blondie" och inte minst "Fucking Åmål". Fast nu är det i stället hon som håller i kameran och har en historia att berätta. Historien om punkbandet Vulkano.

Allt började för tre år sedan. Via en kompis får Alexandra tips om att några medlemmar ur bandet Those Dancing Days startat ett nytt projekt. "Det ska tydligen vara grymt." Alexandra blir nyfiken, tar sig till lokalen på Södermalm i Stockholm.

– Jag blev helt blown away direkt. Både av musiken men särskilt i logen efteråt. Det var som att hitta en ny familj, ett nytt sammanhang, förklarar hon.
– Det kändes så rätt. En total överraskning. Det blev ett ömsesidigt beslut om att vi borde göra något på det. När jag nämnde att jag ville spela in en dokumentär blev de överlyckliga.
– Vi litade på varandra direkt. Jag förklarade att jag skulle ta hand om dem, respektera deras integritet. Samtidigt var jag tydlig med att det inte var en reklamfilm för Vulkano. Konflikten och smärtan måste komma fram.

Resultatet, "All we have is now", är Alexandra Dahlströms långfilmsdebut som regissör. Under filmens gång dyker hon ibland upp i bakgrunden, som en reflex i en spegel eller ett fönster.

– När jag såg materialet var det tydligt att jag läckte igenom jättemycket. Men det fungerade, det blev liksom en närvaro till filmens dokumentära känsla, säger hon.
– Fast när jag drogs med i känslorna och själv grät högt passade det inte in. Jag vill inte skriva publiken på näsan. Känslorna ska tillhöra dem, inte komma från mig.

"All we have is now" kretsar mycket kring de tre Vulkanomedlemmarnas gemensamma längtan efter något större, något mer storslaget. Replokalen i Skanstull är mest en katapult till allt det där fantastiska, bortom det invanda. Temat känns igen från Alexandras tidigare filmer.

– Det har jag aldrig tänkt på, men så är det ju! Det är ju Tjechov. "Körsbärsträdgården", "Tre systrar". Jag är uppvuxen med rysk kultur så det kanske kommer därifrån, förklarar Alexandra.
– Aaaj, nej. Aj, stackars liten!

En liten pojke snubblar och ramlar på en grusplan intill restaurangen där vi sitter. Händerna är uppskrapade och han skriker sig röd.

– Det går över, ska du se. Du får snart saft och det löser sig, säger Alexandra tröstande. Fastän pojken inte hör.

Hon resonerar om varför hennes alster ofta kretsar kring mänsklig längtan, oavsett om hon står framför eller bakom kameran.

– När vi sträcker oss efter något som är bortom räckhåll, då växer vi också som människor. Det händer saker och blir en framåtrörelse. Det kan slå över så att du aldrig blir nöjd och går med ständig ångest. Men det finns en nyfikenhet, en hunger som är viktig, säger hon.

"All we have is now" tog tre år att skapa, från idé till första visningen på "Way out west" i somras. Att den kom till just nu tror Alexandra inte är någon slump.

– Vulkano spelade den perfekta musiken till dokumentären jag ville göra. Sedan känns det lite som att jag kidnappat dokumentärfilmsmediet för att lära mig skriva manus. Det är ju ett perfekt sätt att se hur saker är när de är på riktigt, naturliga och avskalade. Verkligheten är kuslig på det sättet.

De flesta förknippar dig med skådespeleriet. Varför valde du att regissera en film, snarare än att själv spela en roll?

– Jag gör det som ger mest energi och känns mest viktigt, det som maxar allting på något sätt. Allt det där kan jag göra om jag får greppa hela filmen, från början till slut. Det blir ett eget universum som jag får lära känna utan och innan. Jag har varit nära kameran sedan jag var 13–14 och alltid velat veta mer om tekniken bakom.

– Jag har en kompis, Anna-Melina, som gör musik. Och gör allt själv, utan att någon annan lägger sig i. Det där lockar mig. Man blir så mycket mindre beroende av det.

– Sedan föder det också en ångest, det är ett ansvar på ett annat sätt.

En geting flyger in och stör. Landar på kanten till Alexandras tallrik. Hon viftar förstrött, getingen flyger iväg för att ögonblicket senare återigen cirkulera kring maten. Plötsligt börjar Alexandra knäppa med fingrarna.

– Man ska knäppa, då tror de att det är en näbb!

Vi ger upp, getingen ska ingenstans.

Ungefär halvvägs in i filmen meddelar Rebecka, en av medlemmarna, att hon tänker lämna Vulkan. Orden är förlösande och får alla att börja gråta tillsammans. Det där vackra som skulle skapas och upplevas tillsammans är nu berättelsen om två, inte tre. Händelsen blir också en av filmens viktigaste vägskäl.

– Det var jättejobbigt. Både för dem själva men också för hela filmprojektet. Vi drabbades nog av en identitetskris.

Vem hoppas du går och ser "All we have is now" på bio?

– Massa gubbar! Jag vill att de ska tänka: 'Så här kan man också vara, och det är inget konstigt i det.' Och verkligen, tjejer. Vi måste förstå att det inte handlar om att tävla mot varandra, utan om att göra saker tillsammans.

Alexandras föräldrar är båda från Ryssland och själv pratar hon ryska flytande. Hon förklarar att språket ligger henne nära, är personligt. Hon åker regelbundet till Ryssland, främst Moskva. Som 17-åring följde Alexandra med regissören Lukas Moodysson, som bland annat stod bakom "Fucking Åmål", till Ryssland för att översätta till "Lilja 4-ever".

– Eftersom skådespelarna var så unga, bara 14 och 11, kunde jag kanske göra dem tryggare i scener som annars var tunga och obehagliga.

Upp som en sol och ner som en pannkaka. Så säger många att de känner efter att ha sett "All we have is now". Filmens intimitet bjuder in tittaren till Vulkanomedlemmarnas innersta drömmar och rädslor.

– När projektet närmade sig slutet var det en märklig känsla. En tomhet och en närmast panikartad känsla av 'vad har vi gjort, vad har vi varit med om?'

1999 vann "Fucking Åmål" pris som "Årets film" vid Guldbaggegalan. Men galan blev mest känd för att Alexandra, då 15 år gammal, utnyttjade tillfället för att hålla ett tal mot patriarkatet och gubbväldet. Händelsen fick henne att bli en person som många förknippar med starka åsikter och en närhet till engagemang.

– Jag brinner för saker, bryr mig om saker. Ibland kanske för mycket. Jag är till exempel hopplös att ha i ett klassrum. Pratar hela tiden.

Är det viktigt att brinna?

- Hela prylen med Guldbaggegalan fick en sådan stark symbolik. Genom åren har jag varit väldigt kluven till den. Men när en ung tjej, en nittiotalist, kom fram till mig förra året och berömde mig för talet blev jag så jävla glad.
- När jag ser en puckad status på Facebook, när någon klagar på att partierna försöker övertyga henne om vad hon ska rösta på, tänder det till. Vad är politik om inte att försöka övertyga? Det blir nog roligare om man brinner.

Var kommer engagemanget från?

- Jag har vuxit upp med en eldig mamma som pratat mycket politik och en pappa som brytt sig om utsatta människor. Det har varit viktigt för mig, etablerat ett självförtroende. Alexandra berättar om en rätt så speciell Blocketförsäljning av ett personligt föremål som hon var med om nyligen.
- Jag började bygga upp en fin relation med köparen som nästan blev som ett släktskap. Han är från samma plats som min släkt. Det var en rätt krånglig affär och skönt när det äntligen var klart. Efteråt var jag nästan lite skakig, jag kände en empati och medmänsklighet som var rätt så speciell.
- Han berättade om sin dotter och verkade vara en fin person. Vi pratade om allt möjligt. Resor, intressen och så småningom kom vi in på valet. Då kom det fram att han var sverigedemokrat. Jag blev helt chockad och så fruktansvärt ledsen. Han kändes nästan som en morfar och jag var helt oförberedd på att ta en debatt med honom.
- Hade det verkligen varit en släkting hade frågan kanske inte dykt upp. Att en person som jag etablerat en relation med och såg som en människa med gott hjärta blivit så hjärntvättad skrämde mig.

Mannen utvecklade sin samhällssyn och kom med långa rasistiska utläggningar. Alexandra blev helt kall.

- Han drog igång med bisarra konspirationer om flyktingar som lever lyxliv. Jag försökte kontra med att mänskligt liv aldrig kan värderas i pengar. Vårt samhälle skulle inte vara någonting utan alla de människor som kommit hit genom åren. Jag ville göra allt för att övertyga honom om att inte rösta på SD.

Vi diskuterar ämnet rasism och människor som dras till dess parlamentariska gren. Alexandra är tydlig med att det är viktigt att skilja på människan och åsikterna.

- Jag var bara besviken, men samtidigt förstod jag att han inte var en ond människa. Hoppas bara att han fick med sig något, funderade över varför han tänkte rösta på SD.
- Problemet är att även nu, när vi sitter och pratar om det, ger vi rasismen ny kraft och energi. Vi rör oss i våra trygga små bubblor, träffar aldrig de här människorna i vardagen. Jag tror att det är dags att vi slutar ge det här näring och utrymme. Vi måste fokusera på att hitta alternativa berättelser om vilket samhälle vi vill se. Botemedlet mot Sverigedemokraterna är inte att diskutera deras politik, det är att diskutera vilken politik vi vill se i stället.

Alexandra Dahlström

Ålder: 29 år.

Bor: Stockholm.

Gör: Aktuell med filmen "All we have is now" och läser en manusutbildning.